

VÁLOGATÁS A 2023. ÉVI TOLNA MEGYEI VONATKOZÁSÚ ÉVFORDULÓKBÓL

SZÜLETÉSI ÉVFORDULÓK

70 éve született (1953):

Csengey Dénes (Szekszárd, 1953. január 24. – Budapest, 1991. április 8.)

Író, politikus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született. Általános iskolai tanulmányait szülővárosában végezte. 1967-1968-ig a Garay János Gimnázium diákja volt (de középiskolai tanulmányait a budapesti XIII. kerületi Hajózási Szakközépiskolában fejezte be). 1972-1973 között alkalmi munkákból tartotta el magát többek között Szekszárdon és Bátaszéken. 1973-1975-ig Ercsiben katonáskodott, közben jelentek meg első írásai a Tolna Megyei Népújságban.

Forrás:

Bartusz-Dobosi László: Csengey Dénes. MMA Kiadó, 2020. p. 199.

75 éve született (1948):

Balogh Jenő (Szekszárd, 1948. április 4. – 2022. augusztus 5.)

Festőművész, a jótékonyság világnapjának ötletgazdája.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született. Középiskolai tanulmányait a Garay János Gimnáziumban folytatta. 1999 óta vezetője volt az ART'999 Tolna Megyei Képző- és Iparművészeti Egyesületnek. Saját házában egy kiskápolnát épített a Kálvária oldalában. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Szekszárdi Helyi csoportja megbízásából gyakran ápolt és gyógyított sérült madarakat. Egyéni és kollektív kiállításainak színhelye volt hazai berkeken belül többek között Szekszárd, Tolna, Bonyhád.

Forrás:

Szepesi László, Wessely Gábor: 255 szekszárdi arcképvázlat. Geográf Kiadó. 2006. p. 12.

Jövő Vasárnap, I. évf., 13. sz. p. 6-7.

https://szekszardihirek.hu/Balogh_Jeno_halala_megrenditette_a_szekszardiakat/ (Letöltés dátuma: 2022. szeptember 1.)

http://tolnahonism.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=155:2017-05-10-06-36-10&catid=37:aktualis-hirek&Itemid=84 (Letöltés dátuma: 2022. szeptember 1.)

Baka István (Szekszárd, 1948. július 25. – Szeged, 1995. szeptember 20.)

Költő, műfordító.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született. Édesanyja Tolnárol, édesapja Szekszárdról származott. Bátán és Tamásiban éltek, az utóbbi településen kezdte el az általános iskolát. 1956 márciusában a család Szekszárdra költözött, így ott fejezte be az általános iskolát, középiskolai tanulmányait pedig a Garay János Gimnázium orosz tagozatán végezte. Kamaszkori verseit „érkező” álnév alatt a Bonyhádi Közgazdászban jelentette meg. Tanári diplomát szerzett Szegeden 1972-ben, majd két éven át a szekszárdi Egészségügyi szakközépiskola tanára volt. 1974-ben került vissza Szegedre, azonban a költő mindvégig hűséges maradt szülővárosához.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. ¹ p. 16.

<https://pim.hu/hu/dia/dia-tagjai/baka-istvan#eletrajz> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 23.)

<http://www.tolnaart.hu/baka/> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 23.)

80 éve született (1943):

Bábel Ernő (Deáki, 1943. január 10. – Bonyhád, 2004. április 3.)

Tanár, iskolaigazgató.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Családját 1947-ben telepítették Magyarországra, Nagymányokra. Ott kezdte iskolai tanulmányait és zeneiskolai éveit. A bonyhádi gimnáziumban érettségizett 1961-ben. 1967-ben ugyanezen gimnáziumban kezdett tanítani. 1973-tól a Tolna Megyei Tanács művelődési osztályán tanulmányi felügyelő, csoportvezető, miközben 1977-től nyelvművelési órákat tartott a Szekszárdi Tanítóképző Főiskolán (Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar). 1979-től ismét a bonyhádi gimnázium tanára, egyben megyei szakfelügyelő. 1982-től a Dunatáj szerkesztőségi tagja volt. 1984-ben nevezték ki a Perczel Mór Közigazgatási Szakközépiskola és Kollégium igazgatójának. Ezt a pozíciót 2000-ig töltötte be, utána ugyanott tanított haláláig. 1986-tól a Magyar Pedagógiai Társaság megyei tagozatának titkára. Társszerkesztője volt a Tanulmányok Bonyhád történetéből című helytörténeti kiadványnak. Publicisztikai írásai, kritikái különböző irodalmi folyóiratokban, a Dunatájban, illetve a Tolna Megyei Népszerűségben jelentek meg. 1988-tól részt vett a politikai életben is. 1998-tól a Bonyhádon létrejött Felvidékiek Egyesületének elnöke volt. Bonyhádon hunyt el.

Forrás:

Steib György: Bonyhád lexikon. Bonyhád. Völgyeségi Tájékoztató Alapítvány, 2017. p. 26.

85 éve született (1938):

Gutai Miklós (Balatonalmádi, 1938. május 8. – Szekszárd, 1995. október 9.)

Orvos.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

¹ A munkámhoz használt példány helytörténeti jegyzetekkel ellátva.

Általános iskolai tanulmányait szülőfalujában kezdte, s Tolna megyében, Hőgyészen fejezte be. Orvosi pályája a Szekszárdi Megyei Kórház fül-orr-gégészeti osztályán kezdődött, ott dolgozott 1971-ig, utána a kórház gyermekosztályára került. Apósa, dr. Hadnagy Albert, a Tolna Megyei Leváltár egykori igazgatója volt. Több munkája született a kórház történetéről, dr. Babits Mihályról (a költő dédapjáról) és Tolna megye egészségügyének fontosabb eseményeiről is. Szekszárdon hunyt el.

Forrás:

Marion Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 67-68.

Póla Károly (Barcs, 1938. május 14. – Szekszárd, 2017. január)

Tanár, iskolaigazgató.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1962-1970 között a Garay János Gimnázium tanára, majd igazgatóhelyettesként részt vett az akkori kísérleti matematika oktatásban, illetve a fizika tagozatos osztályokban történő tanításában. Dolgozott a Tolna Megyei Tanács Művelődési Osztályán Továbbképzési Kabinet vezetői, Középiskolai Tanulmányi felügyelői, Iskolai Csoportvezetői, később osztályvezetői beosztásban. 1977-1981-ig az 505. sz. Ady Endre Ipari Szakmunkásképző Intézetet vezette. 1990-től tanár, majd igazgató az I. Béla Gimnáziumban (korábban Rózsa Ferenc Szakközépiskola), innen ment nyugdíjba 2002-ben. Elnöke volt a Tolna Megyei Iskolaigazgatók Egyesületének. 1990-1994-ig a városi önkormányzat oktatási bizottságának lelkiismeretes szakértőjeként működött. A Tolna Megyei Közoktatásfejlesztési Közalapítvány Kuratóriumát vezette 1997-2000-ig. Egyik szerkesztője volt Szekszárd város Aranykönyvének. Szekszárdon hunyt el.

Forrás:

Szepesi László, Wessely Gábor: 255 szekszárdi arcképvázlat. Geográf Kiadó. 2006. p. 110.

<https://szekszard.hu/hu/onkormanyzat/dijak-elismeresek/pro-urbe-szekszard-emleklakett/pola-karoly> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 22.)

95 éve született (1928):

Bazsonyi Arany (Gyulaj, 1928. január 13. - Budapest, 2011. október 13.)

Festőművész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Gyulajon született. Az elemi iskoláját szülőfalujában, a középiskolát Hőgyészen és Kalocsán végezte. 1952-ben Dombóváron tanítói képesítést kapott. Tanított többek között Pusztahencsén. Több Tolna megyei településen volt kiállítása. 2002-ben Tolna megyének adományozott egy életmű anyagot, melyet a Wosinsky Mór Megyei Múzeum az Ozorai Várban helyezett el és nyitott meg a nagyközönség előtt.

Forrás:

Marion Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 24.

<http://www.tolnaart.hu/bazsonyi/index.htm> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 29.)

Fábián Mártonné Korondi (Kásler) Balbina (Andrásfalva, 1928. január 27. - Bonyhád, 2011. március 27.)

Szövő, a Népművészet Mestere.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Családja a bukovinai székelyek menekülését követően Lengyelen telepedett le. 1962-től élt Bonyhádon. Munkahelye az Ezüstkalász Mgtsz. volt. Az 1983-as nyugdíjba menetelét követően beiratkozott a Bonyhádi Székely Kör szövösszakkörébe. Gyűjtőmunkájának eredménye a 2000-ben megjelent Bukovinai andrásfalvi székely szöttesek – Balbina néni gyűjtései (Szekszárd, Dr. Németh Kálmán Alapítvány, 2000) című mintagyűjtemény, ugyanebben az évben ismerték el tudását a Népművészet mestere címmel. Bonyhádon hunyt el.

Forrás:

Steib György: Bonyhád lexikon. Bonyhád. Völgységi Tájkutató Alapítvány, 2017. p. 185.

100 éve született (1923):

Rónai Béla (Magyarlad, 1923. április 23. – Dunaföldvár?, 2009.)

Nyelvész, főiskolai tanár.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1977-től a Kaposvári Tanítóképző Főiskola Szekszárdi kihelyezett tagozatán (Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar) dolgozott az 1984-es nyugdíjba vonulásáig. Országosan is elismertté váltak azok az évente megrendezett tanfolyamok, amelyeket a Családi Iroda szervezett először Fadd-Domboriban, majd a Megyei Tanács Oktatási Intézetében, Tengelicen. Publikációi jelentek meg többek között a Tolna Megyei Népújságban. Búcsúztatása Dunaföldváron volt, 2009-ben.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 144-145.

https://epa.oszk.hu/03000/03018/00215/pdf/EPA03018_honismeret_2009_06_101-102.pdf (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 31.)

Balogh József (Orosháza, 1923. április 27. – Szekszárd, 1997. december 22.)

Orvos, egyetemi docens.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1961-ben nevezték ki a Tolna Megyei Kórház osztályvezető főorvosának. Szekszárdon hunyt el.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 20.

Bogár István (Őcsény, 1923. május 18. – Szekszárd, 1990. október 5.)

Tanító, népművelő.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Őcsényben született. Elemi iskoláit szülőfalujában végezte, majd Szekszárdon járt polgárba. A Nagykőrösi Református Líceum és Tanítóképző Intézetben tanítói képesítést szerzett 1943-ban, ugyanezen évtől református kántortanító Sárpilisén. 1948 és 1971 között az iskola igazgatója volt. 1967-ben Bogár-tanya néven magán néprajzi gyűjteményt hozott létre Szekszárd-Szőlőhegyen. 1971-től a Tolna Megyei Tanács V. B. művelődési osztályán néprajzi felügyelő, 1975-től 1983-ig a szekszárdi Babits Mihály Megyei Művelődési Központ főmunkatársa volt. A Sárköz népzenei kincseit kutatta, számos népi együttest vezetett, látott el szakmai tanácsokkal. Munkájáért több elismerést kapott. Szekszárdon hunyt el.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 31.

Szalai János (Tamási, 1923. július 7. – Pécs, 2015. május 18.)

Római katolikus pap, címzetes prépost, püspöki tanácsos, teológiai tanár, karitászigazgató.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tamásiban született. 1953 és 1961 között segédlelkész volt Szekszárdon.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 167.

<https://pecsiegyhazmegye.hu/pasztoracio/csaladref/705-aki-igazsagra-tanitott-sokakat-elhunyt-dr-szalai-janos-nya> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 31.)

Várnagy Antal (Hőgyész, 1923. október 27. – Pécs, 2001. április 7.)

Teológus, helytörténész, zenész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Hőgyészen született. Elemi iskolai tanulmányait szülőfalujában végezte. Káplánként és hitoktatóként működött 1953-tól Bátaszéken. Monográfiát írt Hőgyészről.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 201-202.

110 éve született (1913):

Kenderessy Tibor (Budapest, 1913. augusztus 11. – Tolna, 1990. június 2.)

Fotóművész, pedagógus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1947-ben a dombóvári Szent Orsolya-rendi Népiskolai Tanítóképzőben szerzett tanítói, 1952-ben orosz szakos általános iskolai tanári oklevelet. 1948-ban tanítói kinevezést nyert Tamási-Martincapusztára, 1952-től pedig a gyönki általános iskolában, majd a gimnáziumban tanított. 1975-től a tamási gimnáziumban, később a mözsi általános iskolában dolgozott. 1964-től az 1974-es nyugdíjba vonulásáig a tolnai gimnázium tanára volt. Az 1968-ban alakult Tolna Megyei Fotó- és Filmklub alapító tagja, később vezetője egészen 1980-ig. 1970-ben Bonyhádon fotószakkörvezetői tanfolyamot, 1975-ben Tamásiban néprajzi (fotós), 1978-ban Szekszárdon felsőfokú fotós alkotótelepet szervezett. A Babits Mihály Megyei Művelődési Központ (Babits Mihály Kulturális Központ) Fotóélet és Filmélet című kiadványát szerkesztette, amelyben több írása megjelent. Tolnán hunyt el.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 89-90.

120 éve született (1903):

Kathona Géza (Komárom, 1903. november 10. – Győr, 1989. július 14.)

Teológus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1956-1966 között a szekszárdi gyülekezet lelkipásztora, egyúttal a Tolnai Református Egyházmegye esperese volt.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 208-209.

<https://www.nevpont.hu/palyakep/kathona-geza-d0049> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 31.)

125 éve született (1898):

Szauter Mihály (Tolna, 1898. szeptember 24. – Tolna, 1967. december 13.)

Hajós.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tolnán született. Az első világháború idején került a hajózáshoz, majd 1949-ben a tolnai textilgyárba mint személyzeti előadó. Később művezető lett. Alapító tagja volt a Hajós Szakszervezet tolnai szervezetének. Részt vett továbbá Tolna megye politikai életében. Tolnán hunyt el.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 66.

Rózsa László (Ozora, 1898. október 26. – Budapest, 1969. december. 31.)

Fotóriporter, újságíró.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Ozorán született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 59.

<http://mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC12527/13187.htm> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 4.)

Nagy Kovács István (Döbrököz, 1898. december 13. – Döbrököz, 1969. március 17.)

Földműves, népi hírversíró.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Döbröközön született. A Horthy-korszak idején kivándorolt Kanadába, verseit a kanadai magyar újságok is közölték. 1953-ban tért végleg haza, szülőfalujában hunyt el. Munkásságát Illyés Gyula több írásában méltatta.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 51.

<http://www.amieskuvonk.com/nki2007.htm> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 3.)

135 éve született (1888):

Toronyi (Laky) Imre (Szekszárd, 1888. október 17. - Budapest, 1952. október 16.)

Színész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 71.

<http://mek.oszk.hu/02100/02139/html/sz25/229.html> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 2.)

Szabó Dezső (Siklós, 1888. december 12. – Szekszárd, 1971. március 4.)

Festőművész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Sok képe került múzeumok tulajdonába. A Szekszárdhoz köthető ismertebb képei: a szekszárdi vasútállomás három nagyméretű falfestménye (sajnos az épület felújításakor a festményt nem tudták megmenteni, ma már nincs meg, helyette 1983 óta Patay László táblaképei villantanak fel hangulatképeket a régi és a mai Szekszárdról), az evangélikus templom oltárképe, a Zeneiskola Liszt Ferenc arcképe. 1966-ban rendezték meg Szekszárdon műveinek nagy retrospektív kiállítását, majd 1970-ben művészi tevékenységének 60. évfordulója alkalmából, jubiláris kiállítása volt. Szekszárdon hunyt el.

Forrás:

Sipter Gézáne: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 64.*

<http://www.szeki.hu/turista/kalauz/magyar/tu000131.htm> (Letöltés dátuma: 2022. szeptember 8.)

140 éve született (1883):

Mészáros Gyula (Szakcs, 1883. március 28. – New York, 1957)

Etnográfus, orientalista, költő, egyetemi tanár.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szakacson született.

Forrás:

Sipter Gézáne: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 50.*

Vendel István (Vendl István) (Szekszárd, 1883. szeptember 25. – Szekszárd, 1967. március 6.)

Tisztviselő.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született. 1921-től 1944-ig Szekszárd város polgármestere volt. Polgármesterként sokat tett a város fejlesztése, a szegényügy megoldása érdekében. Szülővárosában hunyt el.

Forrás:

Sipter Gézáne: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 75.*

Szekszárdi Vasárnap, XXXI. évf., 19. sz. p. 6-7.

Babits Mihály (Szekszárd, 1883. november 26. - Budapest, 1941. augusztus 4.)

Költő, író, esszéista, műfordító, a Nyugat első nemzedékének kiemelkedő alakja, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született. A szülőház számos művének ihletője volt, a költő életének első hat évét töltötte ott. Édesapját, id. Babits Mihály törvényszéki bírót 1888-ban Szekszárról Budapestre, két év múlva pedig Pécsre helyezték. Házasságkötése után, 1921. januárjában Babits és felesége (Török Sophie, született Tanner Ilona) első útja a költő édesanyjához vezetett Szekszárdra.

Forrás:

<https://szekszard.hu/hu/bor-turizmus-szabadido/szekszardi-arckepcsarnok/babits-mihaly> (Letöltés dátuma: 2022. július 14.)

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 9-10.

145 éve született (1878):

Sebestyén Géza (Kurd, 1878. február 11. - Budapest, 1936. április 2.)

Színész, a pesti Városi Színház igazgatója, az Országos Színészegyesületnek elnöke.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Kurdon született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 62.

150 éve született (1873):

Pesthy Pál (Uzdborjád, 1873. július 9. – Sárszentlőrinc, 1952. május 7.)

Jogász, igazságügyminiszter.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tolna megyei születésű. (1940-ben Uzdborjád megszűnt, Uzdi részét Sárszentlőrincce, Borjádi részét Kölesddel egyesítették.) 1908-tól szekszárdi járásbíró, 1914-től törvényszéki elnök, 1921-től kúriai bírói címmel. A gyönki kerület az általános választásokon elküldte mint képviselőjét a nemzetgyűlésre és ezzel kezdődött politikai karrierje. 1922-től nemzetgyűlési képviselő, 1923-tól nemzetgyűlési alelnök, később országgyűlési képviselő, majd 1924-től a Bethlen-kormány igazságügyminisztere volt. Sárszentlőrincen hunyt el.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 56.

https://mnl.gov.hu/mnl/tml/dr_pesthy_pal (Letöltés dátuma: 2022. július 14.)

https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Helysegnevtar_Gyalay-gyalay-mihaly-a-magyar-igazgatastorteneti-helysegnev-lexikon-2/u-16266/uzdborjad-167B9/ (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 31.)

155 éve született (1868):

Széchenyi Lajos, gróf (Gyönk, 1868. március 28. – Kaltenleutgeben, 1919. április)

Diplomata.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Gyönkön született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 66.

Lengyel Pál Hugó (Szabadka, 1868. április 1. – Budapest, 1932. október 4.)

Nyomdász, újságíró.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1883-ban tanoncnak szerződtek Újfalu Lajos nyomdájában, a Szekszárdi Nyomda jogelődjénél. A tanoncévek lejártával a korabeli szokásokhoz híven vándorútra kelt. A vándorévek után hivatalnoki állásba került, ekkor ismerkedett meg a századforduló társadalmának szekszárdi és Tolna megyei elitjével. A hivatali munka arra volt jó, hogy némi tőkét gyűjtsön és vevőkört szerezzen létesítendő nyomdájához. 1895. szeptember 10-én bejelentett nyomdanyitás a szekszárdi Mérey utca 7. számú házára vonatkozott. Lengyel Pál 1900. december 31-től az eszperantó mozgalom folyóiratát a „Lingvo Internacia”-t nyomtatta. 1901. szeptemberében a Lengyel-család átköltözött a Szent László utcába, itt készült számos magyar és eszperantó nyomtatvány.

Forrás:

Szilágyi Mihály: Lengyel Pál: eszperantista nyomdász, újságíró, akadémikus. Szekszárd. Magyar Eszperantó Szövetség Tolna Megyei Bizottsága, 1988. p. 11-24.

Ács Lipót (Vizsoly, 1868. augusztus 6. – Budapest, 1945. július 09.)

Pedagógus, festőművész, keramikus, etnográfus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

A Szekszárdi Állami Főgimnázium (Garay János Gimnázium) rajztanára, a múzeum képzőművészeti gyűjteményének gondozója, a Szekszárdi Királyi Törvényszék írásszakértője volt. 1901-ben Ócsényben háziipari telepet létesített és működtetett 1939-ig.

Forrás:

Andics János: Hagyományok folytatói Ócsényben. Budapest. Révai Digitális Kiadói Kft., 2009. p. 13.

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 7.

<https://terkeplap.wmmm.hu/esemenyek> (Letöltés dátuma: 2022. 09. 14.)

Ivanich Antal (Baté, 1868. szeptember – Dombóvár, 1942. december 28.)

Ipari vállalkozó, gépmester.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Katonai szolgálata után Dombóváron telepedett le, ahol megalapította a járás első mezőgazdasági gépgyárát. Megépítette továbbá a város első villanytelepét, melynek köszönhetően 1905. december 17-én felgyulladtak Dombóváron az első villanylámpák. Dombóváron hunyt el.

Forrás:

Sipter Gézáne: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 37.*

Csontos László: *Akiknek ezeréves múltunkat köszönhetjük. Magyarország neves halottainak névjegyzéke és temetkezési helyei. Budapest. Római Kiadó és Nyomdaipari Bt. 2001.*

<http://dombopedia.hu/adatbazisok/jeles-szemelyek/ivanich-antal.html> (Letöltés dátuma: 2022. július 13.)

Marton Sándor (Lovasberény, 1868. szeptember 3. – Kecskemét, 1940. január 15.)

Irodalomtörténész, pedagógus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Többek között Gyönkön is tanított, 1893-ban lett gimnáziumi helyettes tanár.

Forrás:

Sipter Gézáne: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 49.*

<http://digit.drk.hu/?m=lib&book=3&p=1817> (Letöltés dátuma: 2022. július 13.)

Bitter Illés (Apar, 1868. október 22. – Pécs, 1939. szeptember 26.)

Cisztercita szerzetes, pedagógus, iskolaigazgató.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tolna megyei születésű (ma Aparhant).

Forrás:

Sipter Gézáne: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 16.*

Gaál Gaszton (Székesfehérvár, 1868. november 30. – Balatonboglár, 1932. október 26.)

Nagybirtokos, politikus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

A Magyar Tanácsköztársaság megdöntése után többek között Tolna vármegye kormánybiztosa volt.

Forrás:

Sipter Gézáne: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 28.*

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/g-gy-757D7/gaal-gaszton-757E2/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfNzQyOEQiXX0sICJxdWVyeSI6ICJHYVxIMDBlMwR2FzenRvbiAifQ> (Letöltés dátuma: 2022. július 13.)

160 éve született (1863):

Fóris István (Felsőnána, 1863. június 22. – Arad, 1895. december 21.)

Színész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Felsőnánán született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 27.

Bodnár István (Dabolc, 1863. december 22. – Szekszárd, 1945. november 10.)

Író, újságíró, gyámpénztáros, bankigazgató, kaszinó elnök.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tolna vármegye gyámpénztárosa, a Tolnamegyei Takarékos és Hitelbank igazgatója, a Szekszárdi Kaszinó utolsó elnöke, továbbá a Közérdek és a vele egyesült Tolnavármegye című lapok felelős szerkesztője volt. Fővárosi és Tolna megyei lapokban jelentek meg szépirodalmi munkái, cikkei, humoreszkjei. Bezerédj Istvánról írt történelmi munkáját a Történelmi Társulat pályadíjjal jutalmazta. Szekszárdon hunyt el.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 16.

<http://www.szeki.hu/turista/kalauz/magyar/tu000040.htm> (Letöltés dátuma: 2022. július 4.)

165 éve született (1858):

Földvári Mihály (Feiler Mihály) (Nagykőrös, 1858. október 4. – Auschwitz, 1944)

Hírlapíró, levéltáros.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

A nagykőrösi főgimnáziumba járt, tanulmányait 1877-ben fejezte be. 1904-ben főlevéltárnoki kinevezést kapott Tolna vármegye levéltárában. Ugyanezen évtől a Tolnavármegye (később Tolnavármegye és a Közérdek) című lap főmunkatársa lett. Szekszárdon tevékenyen részt vett a társadalmi életben. Szerepet vállalt továbbá a szekszárdi kisgazdák egyesületének irányításában, megalakította a kisgazdák bérlőszövetkezetét, amelynek évekig igazgató pénztárosa és jegyzője volt. 1919. április 27-én a Tolnamegyei Közlöny hasábjain jelent meg Földvári Sorakozás című cikke, amely a kommün bukása után a vesztét okozta.

Forrás:

Gyánti István: Egy hírlapíró levéltáros emlékére. Földvári Mihály (1858-1944) életrajzi vázlat. In: Gyánti István, Kult László: Tanulmányok Ódor Imre emlékére. Pécs. Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára. 2018. p. 193-201.

170 éve született (1853):

Holub János (Liptóújvár, 1853. január 16. – Szekszárd, 1931. szeptember 14.)

Pedagógus, iskolaigazgató, Holub József apja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Néhány hónappal fia születését követően 1885-ben helyezték át a szekszárdi polgári fiúiskolába nevelőnek, s az intézménynek 1908 és 1920 között igazgatója is volt, valamint számos szakcikk, tanulmány szerzője, az iskola értesítőinek szerkesztője. Szekszárdon hunyt el.

Forrás:

https://library.hungaricana.hu/hu/view/TolnamegyeiUjsag_1931/?pg=405&layout=s&query=holub%20j%C3%A1nos (Letöltés dátuma: 2022. június 28.)

https://www.academia.edu/1342885/2006_Ecsetvon%C3%A1sok_Holub_J%C3%B3zsef_tudom%C3%A1nyos_potr%C3%A9j%C3%A1hoz (Letöltés dátuma: 2022. június 28.)

Dragits Imre (Pincehely, 1853. szeptember 8. – Szekszárd, 1937. július 13.)

Orvos.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Pincehelyen született. Fadd és Jánosmajor körzeti orvosa, majd vármegyei tisztviselő orvos volt. Szekszárdon hunyt el.

Forrás:

Sipter Gézáné: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 22.*

175 éve született (1848):

Sebestyén Gyula (Gyöngyös, 1848. november 13. – Pestlőrinc, 1911. július 5.)

Pedagógus, történész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Gyöngyösi született.

Forrás:

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/s-778D5/sebestyen-gyula-77A75/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfNzQyOEQiXX0sICJxdWVyeSI6ICJITZWJlc3R5XHUwMGU5biBneXVsYSJ9> (Letöltés dátuma: 2022. június 23.)

180 éve született (1843):

Fraknói Vilmos (Frankl Vilmos) (Ürmény, 1843. február 27. - Budapest, 1924. november 20.)

Történetíró, kanonok, püspök, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1879-ben szekszárdi címzetes apát, valamint a múzeumok és könyvtárak országos felügyelője volt.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 27.

Dömötör János (Dunaszentgyörgy, 1843. december 20. – Budapest, 1877. január 7.)

Költő, kritikus, református teológiai tanár, tanfelügyelő.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Köznemes szülőktől született Dunaszentgyörgyön, s Gyöngyösön kezdte meg iskoláit. Írói álneve: Falusi János volt.

Forrás:

Képes Néplap és Politikai Hiradó. V. évf. 2. sz.

https://adt.arcanum.com/hu/view/KepesNeplapPolitikaiHirado_1877_01-06/?pg=13&layout=s (Letöltés dátuma: 2022. július 14.)

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 22.

190 éve született (1833):

Rozsnyai Mátyás (Szabadszállás, 1833. május 14. – Arad, 1895. augusztus 5.)

Gyógyszerész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1861-től 1874-ig Zombán tevékenykedett.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 59.

Jagicza Lajos (Fadd, 1833. június 4. – Celldömölk, 1911. november 4.)

Egyházi író, teológiai tanár, a Hitelemző beszédek és az Isten igéje című hitszónoki folyóirat szerkesztője.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Faddon született.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 37.

195 éve született (1828):

Kenessey Albert (Gerjen, 1828. február 4. – Brod, 1879. július 15.)

Hajózási szakíró, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Gerjenben született.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 39.

205 éve született (1818):

Magyar László (Szombathely, 1818. november 13. – Ponto do Cujo, 1864. november 9.)

Utazó, földrajzi író, az Afrika-kutatás egyik úttörője, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tanulmányait többek között Dunaföldváron végezte.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 48.

Garay Alajos (Szekszárd, 1818. december 24. – Dunaszekcső, 1886. január 18.)

Költő, író, pap, Garay János költő testvére.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 29.

<https://intezet.nori.gov.hu/national-tombs/szekszard/alsovarosi-temeto/garay-alajos/> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 29.)

215 éve született (1808):

Boros Nepomuk János (Szekszárd, 1808 – Szekszárd, 1855)

Festőművész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született, később bécsi és müncheni tanulmányai után ott telepedett le. Egyik képe a hógyészi plébániatemplomban van.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 16.

Wargha István (Nádudvar, 1808. július 28. – Nagyvárad, 1876. március 12.)

Pedagógus, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1837-ben Tolnán az első óvónőképző intézet igazgatója volt.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 77.

Apponyi György (Pozsony, 1808. december 29. – Eberhard, 1899. február 28.)

Politikus, udvari kancellár, nagybirtokos, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, országbíró.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Birtokai közé tartozott Lengyel.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 8.

220 éve született (1803):

Deák Ferenc (Söjtör, 1803. október 17. – Budapest, 1876. január 28.)

Államférfi, jogtudós, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

A világosi fegyverletétel után Felsőnyékre menekült, Vas Gereben író segítségével a felsőnyéki plébános adott menedéket neki. Gyakori vendége volt a hidjai Bezerédj- és a paksi Szeniczey-családnak.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 19.

225 éve született (1798):

Aszalay József (Paks, 1798. február 14. – Eger, 1874. október 6.)

Térképész, szakíró.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Pakson született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 9.

Csapó Vilmos (Dunaszentgyörgy, 1798. december 4. – Dunaszentgyörgy, 1879. szeptember 3.)

1848-as honvédtiszt.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Dunaszentgyörgyön született és ott is hunyt el. A Tolna vármegyei nemzetőrség őrnagya, az 1848-as ozorai győzelem fő részese volt.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 18.

240 éve született (1783):

Somosi János (Somossy János, eredeti nevén Kődöbőcz) (Bodzásújlak, 1783. május 24. – Sárospatak, 1855. augusztus 21.)

Teológus, tanár, héber nyelvész, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tolna vármegye táblabírója volt.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 64.

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/s-778D5/somosi-janos-somossy-eredeti-neven-kodobocz-77BB1/?list=eyJmaWx0ZXJzJjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfNzQyOEQiXX0sICJxdWVyeSI6I CJzb2Ivc2kgalxIMDBIMW5vcyJ9> (Letöltés dátuma: 2022. június 21.)

245 éve született (1778):

Csapó Dániel (Győr, 1778. március 21. – Pest, 1844. augusztus 5.)

Agrárpolitikus, szakíró, földbirtokos.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1827-től 1836-ig Tolna vármegye alispánja és országgyűlési követe a reformkorban. Tengelici birtokát mintagazdasággá fejlesztette. A megyében fellendítette a dohány-, és kendertermelést.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 18.

250 éve született (1773):

Pollack Mihály János (Bécs, 1773. augusztus 30. – Pest, 1855. január 5.)

Építész, a magyar klasszicista építészet mestere.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Alkotásai közé tartozott a tengelici Csapó-kúria. Továbbá ő tervezte az 1828–1836 között felépült klasszicista vármegyeháza épületét is Szekszárdon.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 57.

<http://www.archivportal.hu/hu/leveltarak/magyar-nemzeti-leveltar-tolna-megyei-leveltara/> (Letöltés dátuma: 2022. június 20.)

275 éve született (1748):

Benedek Mihály (Nagydorog, 1748. október 7. – Debrecen, 1821. április 23.)

Prédikátor, református püspök.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Nagydorogon született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 13.

<https://opac-nevter.pim.hu/record/-/record/PIM46151> (Letöltés dátuma: 2022. június 20.)

565 éve született (1458):

Werbőczy István (Verbőczy István) (Verbóc, 1458 – Buda, 1541. október 13.)

Nádor, kancellár, királyi személynök, ítélőmester.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Hédervári Ferenc 1531-ben tamási várát és birtokát Werbőczy Istvánra hagyta. Lánya, Erzsébet Dombay János felesége volt, birtokaik közé tartozott a dombóvári és a döbröközi vár is. Dombay örökös nélkül halt meg, s a dombóvári vár tulajdonjoga Werbőczyre szállt. Ott írta a Tripartitum (Hármaskönyv) jelentős részét. Fia, Imre a besztercebányai 1542. X. törvénycikk szerint Tolna vármegye főispánja volt.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 21; 77.

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/w-7870D/werboczi-istvan-verboczy-78796/?list=eyJmaWx0ZXJzJjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfNzQyOEOiXX0sICJxdWVyeSI6ICJ3ZXJiXHUwMTUxY3ppIGlzdHZcdTAwZTFuIDE0NTggMTU0MSJ9> (Letöltés dátuma: 2022. június 21.)

580 éve született (1443):

I. Mátyás (Kolozsvár, 1443. február 23. – Bécs, 1490. április 6.)

Magyar király, 1458-tól 1490-ig, Hunyadi János kormányzó és hadvezér fia.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Mátyás király és családja gyakran felkereste a bátai apátságot, gazdagon megajándékozták a templomot egyházi felszerelésekkel, ruhákkal és más tárgyakkal. 1463 májusában három ízben is járt Bátán. 1476-ban megszüntette Döbrenthey Tamás bátaszéki és szekszárdi apát törvénytelen vámszedését, ugyancsak igazságot szolgáltatott, amikor a tolnai lakosokat érte hasonló sérelem. 1463-ban, valamint 1468-ban országgyűlést tartott Tolnán. 1471-ban leromboltatta az ellene összeesküvők fő helyéül szolgáló szekszárdi várat (Vitéz János nem értett egyet a király politikájával, így összeesküvést szőtt ellene). 1482-ben - a Garai család kihalta után - Mátyásra szállt a simontornyai vár tulajdonjoga.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 49

<https://archeologia.hu/simontornya-evszazadai-virtualisan> (Letöltés dátuma: 2022. 05. 26.)

590 éve született (1433):

Hunyadi László (1433 – Buda, 1457. március 16.)

Hunyadi János kormányzó és hadvezér fia, I. Mátyás testvére, pozsonyi és temesi ispán, horvát-szlavón bán.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Egy fennmaradt apátsági leltár szerint Hunyadi László egy fekete bársony, arannyal átszótt miseruhát küldött Bátára „tempore suae mortis”, azaz halála órájában (hívei megölték Cillei Ulrikot, ezért V. László király lefejeztette).

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 36

<https://mult-kor.hu/cikk.php?id=16822> (Letöltés dátuma: 2022. 05. 26.)

655 éve született (1368):

Zsigmond (Nürnberg, 1368. február 15. – Znojmo, 1437. december 9.)

Magyar király, 1387-től 1437-ig.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Több alkalommal megfordult Tolna megyében, az ozorai várban. Kérésére IV. Jenő pápa búcsút engedélyezett 1434-ben Bátán.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 78

https://www.academia.edu/45584548/Szent_Gy%C3%B6rgy_rend_%C3%A9s_S%C3%A1rk%C3%A1nyrend_%C3%B6sszegz%C3%A9s (Letöltés dátuma: 2022. 06. 21.)

HALÁLOZÁSI ÉVFORDULÓK

20 éve hunyt el (2003):

Rosner Gyula (Nagykovácsi, 1936. december 18. – Szekszárd, 2003. augusztus 21.)

Régész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

A TIT Tolna megyei alelnöke és a paksi múzeum igazgatója volt. Pályájának jelentős részét közismert és elismert szakemberként Szekszárdon töltötte. 1966-tól lett a szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum (Wosinsky Mór Megyei Múzeum) munkatársa. Gyöngön 700 síros avar temetőt tárt fel. Komplex kutatást folytatott a Sárközben, ennek következménye egy avar falu és a hozzátartozó 788 síros temető teljes-, valamint egy újabb avar temető feltárása. Számos publikációja jelent meg többek között a szekszárdi múzeum évkönyvében. Szekszárdon hunyt el.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 147.

<https://szekszard.hu/hu/onkormanyzat/aranykonyv/aranykonyv-2003/neves-halottaink> (Letöltés dátuma: 2022. szeptember 1.)

Bíró János (Örvénd, 1906. július 17. – Decs, 2003. november 5.)

Tanár, magyar nyelv és irodalom szakfelügyelő.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1946-tól nyugdíjba vonulásáig a szekszárdi Garay János Gimnázium tanára volt.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 29.

<https://szekszard.hu/hu/onkormanyzat/aranykonyv/aranykonyv-2003/neves-halottaink> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 29.)

25 éve hunyt el (1998):

Mészáros Gyula (Kisdörgicse, 1914. augusztus 4. – Budapest, 1998. július)

Régész, múzeumigazgató.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1951-1974 között a szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum (Wosinsky Mór Megyei Múzeum) igazgatójaként szolgált. A II. világháború súlyos veszteségeket és károkat okozott a múzeumnak, a gyűjtemények újrarendszerezése, raktárba helyezése, restaurálása komoly feladatot adott a munkatársaknak az 1950-es években. Ehhez raktárakat és restaurátor műhelyt hoztak létre. A különböző ásatásokból előkerült leletekből, illetve a Tolna megyei nemesi családoktól, kastélyokból bekerült anyagok megmentéséből 1963-1964-ben új állandó kiállítás jött létre. Tolna megye területén, többek között Szakcsón egy X. századi temető részletét, Mőzsön egy XI. századi temetőt tárt fel, Regölyben népvándorlás kori fejedelmi sír anyagát gyűjtötte össze. Fontos lépés volt a múzeum életében az ő igazgatása alatt a Babits Emlékház négy földszinti szobájában létrejött kiállítás, valamint az Augusz-házban a Liszt Ferenc emlékkiállítás.

Forrás:

<https://wmmm.hu/rolunk/a-muzeum-igazgatoi/meszaros-gyula-kisdorgicse-1914-budapest-1998/> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 31.)

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 112-113.

Bíró Annamária (Makó, 1951. július 24. - 1998. szeptember 1.)

Keramikus, a Népművészet Mestere.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1969-ben költözött Szekszárdra, ahol két hónapig Steig István műhelyében dolgozott, majd a decsi szövetkezet bemintázó gyakornoka lett. Ott tanult meg szőni, hímezni és 1970-ben a Népművészet Ifjú Mestere címet egy sárközi főkötőhímzéssel nyerte el. 1970-től 1987-ig a Szekszárd-csatári kerámiaüzemben dolgozott különböző beosztásokban. A ranglétra minden fokát kipróbálta a díszítőtől a művészeti vezetőig, közben létrehozta saját műhelyét, ahol a

munka végeztével saját örömeire dolgozott. Állandóan részt vett kiállításokon, vásárokon, pályázatokon, zsűriztetésen, hazai berkeken belül többek között Tamásiban, Pakson, Szekszárdon. 1998. augusztus 19-én megkapta a Népművészet Mestere címet, s 12 napra rá, szeptember 1-én hunyt el. Hagyatékának egy részét a Wosinsky Mór Megyei Múzeum vásárolta meg. A Szekszárdon 2009-ben nyílt, és öt évig működő Fazekas pince kiemelt helyen mutatta be munkáit. 2018-ban tiszteletére Decsen a Tájházban emlékszobát avattak.

Forrás:

<http://www.kincsestolnamegye.hu/N%C3%A9pm%C5%B1v%C3%A9szet%20Mestere> (Letöltés dátuma: 2022. szeptember 2.)

<https://makohirado.hu/2018/08/22/hiro-annamaria-tiszteletere-avattak-emlekszobot-decsen/> (Letöltés dátuma: 2022. szeptember 2.)

30 éve hunyt el (1993):

Lőrinczy Gyula (Medgyes, 1932. szeptember 9. – Szekszárd, 1993. február 27.)

Építészmérnök, előadóművész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1958-tól a Tolna Megyei Tanácsi Tervező Vállalat munkatársa: csoportvezető, szakosztályvezető, majd építész szakfőmérnöki beosztásban dolgozott. Tervező munkássága mellett aktív zeneművelői tevékenységet folytatott, tagja volt a szekszárdi Jazz Quartett-nek, nagybőgőn játszott. A szekszárdi tanítóképző főiskoláért Városi Építészeti Nívódíjat kapott, a Táncsics utcai sorházakért az Év lakóháza címet nyerte el. Épületeiről szóló publikációi szaklapokban jelentek meg. Szekszárdon hunyt el

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: *Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 101-102.*

Mattioni Eszter (Szekszárd, 1902. március 12. – Budapest, 1993. március 17.)

Festőművész, képzőművész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született. Édesapja olasz selyemkészítési szakember, aki Bezerédj Pál hívására jött Magyarországra. Anyai nagymama pedig Sass Erzsébet, akihez Petőfi Sándor: A négyökrös szekér című versét írta 1845-ben. Elemi és középiskolai tanulmányait Szekszárdon végezte. 1981-ben műveinek jelentős gyűjteményét szülővárosának ajándékozta. Második férje a szintén szekszárdi Esze Tamás történész, református teológus volt.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: *Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 106.*

<https://www.artmagazin.hu/articles/archivum/5221dbc4e416f64d13b69dd7cd7e9d99> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 29.)

<https://szekszard.hu/hu/bor-turizmus-szabadido/szekszardi-arckepcsarnok/mattioni-eszter> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 29.)

45 éve hunyt el (1978):

Dienes Valéria (Geiger Valéria, Dienes Pálné) (Szekszárd, 1879. május 25. – Budapest, 1978. június 8.)

Matematikus, filozófus, táncpedagógus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született. A szekszárdi Majer-Arlow-féle magániskolába, majd szülőhelyén és Pápán polgári leányiskolába járt. A századfordulón több novellája, verse és színdarabja jelent meg apja (Geiger Gyula) lapjában, a Szekszárd Vidékében.

Forrás:

Tóttós Gábor: Hajdani tolnai hölgyek könyve III: Tolna megyei nőlexikon. Szekszárd. Szerző. 2002, p. 24-25.

50 éve hunyt el (1973):

Vályi Péter (Szombathely, 1919. december 25. – Miskolc, 1973. szeptember 18.)

Vegyészmérnök, politikus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

A Simontornyai Bőrgyár munkatársa volt (1944 őszéig laboratóriumvezetője). Simontornyáról a szekszárdi munkaszolgálatos századhoz hívták be, 1945 januárjában pedig letartóztatták. Később újra a Simontornyai Bőrgyárban tevékenykedett (bekapcsolódott a termelés megindításába) politikai munkássága mellett.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 73.

60 éve hunyt el (1963):

Lajtha László (Budapest, 1892. június 30. – Budapest, 1963. február 16.)

Zeneszerző, népzenekutató, Kossuth-díjas.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tolna megyében Bogyiszlón és Öcsényben készített népzenei felvételeket.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 45.

Fejős Pál (Budapest vagy Szekszárd, 1897. január 24. - New York, 1963. április 23.)

Filmrendező.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Gyerekkora nagy részét Budapest mellett Szekszárdon töltötte. Saját bevallásából kiindulva szekszárdi származású, más forrás viszont Budapestet jelöli meg születési helyül.

Forrás:

<https://filmarchiv.hu/hu/120/projektek/hungarica-kutatas/portrek/fejospal-1897-1963> (Letöltés dátuma: 2022. június 24.)

https://library.hungaricana.hu/hu/view/TolnaMegyeiNepuisag_1993_01/?pg=228&layout=s&query=fej%C5%9Is%20p%C3%A1l (Letöltés dátuma: 2022. június 24.)

Szandtner Pál (Dunaföldvár, 1884. december 4. – Budapest, 1963. november 10.)

Jogász, egyetemi tanár.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Dunaföldváron született, kívánsága szerint ott is helyezték végül örök nyugalomra.

Forrás:

<http://lexikon.katolikus.hu/S/Szandtner.html> (Letöltés dátuma: 2022. június 24.)

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNemzet_1963_11/?pg=137&layout=s&query=szandtner (Letöltés dátuma: 2022. június 24.)

65 éve hunyt el (1958):

Virág Ferenc (Bonyhád, 1869. augusztus 22. – Pécs, 1958. március 2.)

Püspök, egyházi politikus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Bonyhádön született. Középiskoláit részben szülőhelyén, részben Pécsen végezte. Pappá szentelése után káplán, később hittanár volt Szekszárdon. 1912-től paksi plébános, 1922-től szekszárdi plébános.

Forrás:

Sipter Gézáné: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 76.*

https://mml.gov.hu/mml/tml/virag_ferenc (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 24.)

Ákos István (Kölesd, 1861. január 8. – Budapest, 1958. április 7.)

Gyógypedagógus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Kölesden született.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 7.

Vigh Gyula (Mindszent, 1889. augusztus 9. - Budapest, 1958. szeptember 25.)

Geológus, paleontológus, a föld- és ásványtani tudományok kandidátusa.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Nevéhez fűződik Szekszárd vízellátásának megoldása.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 76.

70 éve hunyt el (1953):

Fábián Gáspár (Székesfehérvár, 1885. január 2. - Budapest, 1953. január 13.)

Építész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

A szekszárdi kórház építője volt.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 25.

Roxy József (Ránki József) (Ozora, 1909. május 13. – Budapest, 1953. január 17.)

Grafikus, karikaturista.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Ozorán született. 1956-ban emlékkiállításra volt Budapestre és Ozorán.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 59.

<https://www.kieselbach.hu/muvesz/roxy-jozsef-ranki-jozsef-4789> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 24.)

Bodnár Jenő (Szekszárd, 1889. május 17. – Budapest, 1953. június 9.)

Színész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 16.

75 éve hunyt el (1948):

Leopold Lajos (Szekszárd, 1879. december 5. – Tótvázsony, 1948. január 16.)

Szociológus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 46.

<https://dspace.oszk.hu/handle/20.500.12346/147585#> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 22.)

Bakó Gábor (Pest. 1871. december 22. – Szekszárd, 1948. május 23.)

Növényvédelmi szakember, rovarász, az Állami Növényvédelmi Kutató Intézet igazgatója.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

A szőlőmoly elleni védekezés egyik kidolgozója volt, Szekszárdon hunyt el.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 10-11.

https://jelesnapok.oszk.hu/prod/unnep/bako_gabor_szuletesnapja_1871 (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 22.)

Pillich Ferenc (Szombathely, 1876. április 2. – Simontornya, 1948. június 14.)

Gyógyszerész, rovargyűjtő tudományos kutató.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1898-ban telepedett le Simontornyán. Fiával, ifj. Pillich Ferencsel együtt 1920-1934 között 753 ismeretlen virágos növényt gyűjtöttek össze és ezzel 1176-ra emelték a megye területén talált edényes növények számát. Gyűjtőmunkájuk során 30 új rovar fedeztek fel. Egyik munkájában Simontornya környékéről 4005 ízeltlábú rovarfajt ismertet. Számos tudományos cikke, tanulmánya jelent meg. Simontornyán hunyt el.

Forrás:

Sipter Gézáne: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 56-57.

85 éve hunyt el (1938):

Schneider János (Szekszárd, 1875. november 17. – Szekszárd, 1938. november 13.)

Újságíró, bankigazgató.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született. A Szekszárdi Népbank vezérigazgatója, valamint Szekszárd város képviselőtestületének és Tolna megye törvényhatósági bizottságának tagja volt. Már 18 éves korában helyettes szerkesztője a Szekszárd Vidéke című lapnak, majd 1904-ben alapította Bodnár Istvánnal a Közérdek című újságot. 1919-től felelős szerkesztője a Tolnamegyei Újságnak. Egyike volt azoknak, akiket 1919-ben a kommunisták túsznak hurcoltak el és Hőgyészen fogva tartottak.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 61.

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNemzet_1938_11/?query=schneider%20j%C3%A1nos&pg=261&layout=s (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 22.)

http://epa.oszk.hu/02500/02518/00104/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1939_01-02_46-64.pdf (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 22.)

https://mnl.gov.hu/mnl/tml/schneider_janos (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 22.)

90 éve hunyt el (1933):

Szévald Oszkár (Dunaföldvár, 1871. július 3. – Szombathely, 1933. július 23.)

Politikus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1895-től Tolna vármegye aljegyzője, 1916-tól a dombóvári járás főszolgabírója, 1922-től Tolna vármegye főjegyzője, 1927-től Tolna vármegye alispánja volt. Alispáni működése alatt épült a szekszárdi kórház új épülete. Tevékenységének középpontjában állt a megye több községének villamosítása, és nagy része volt abban, hogy az új Duna-híd Dunaföldváron elkészült. Dunaföldvár, Miszla, Bölcse és Szakadát díszpolgára.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 67.

95 éve hunyt el (1928):

Alpár Ignác (Budapest, 1855. január 17. – Zürich, 1928. április 27.)

Műépítész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Ő készítette a dombóvári gimnázium épületének terveit, melyet Hübner Béla és Hübner Tibor kiegészített.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 13.

Baumgarten Sándor (Dunaföldvár, 1864. január 24. – Budapest, 1928. május 31.)

Építész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Dunaföldváron született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 13.

Sántha Károly (Kecskemét, 1840. október 22. – Budapest, 1928. szeptember 7.)

Lelkész, költő, egyházi író.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1866-ban került Sárszentlőrincre káplánnak, egy év múlva Tolnanémedi község választotta lelképásztorául, néhány évig pedig Baranya és Veszprém megyében vállalt hivatalt. 1876-ban tért vissza Sárszentlőrincre, ezután ott élt 34 éven át, nyugdíjazásáig. Sárszentlőrincen írta költeményeinek, énekeinek többségét.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 60.

100 éve hunyt el (1923):

Várad Antal (Závod, 1854. május 2. – Budapest, 1923. március 5.)

Író, drámaíró, költő, színházi történetíró, műfordító, dramaturg.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Závodon született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 74.

Virányi (Kocsis) Sándor (Bonyhád, 1885 - Budapest, 1923. július 22.)

Színész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Bonyhádon született.

Forrás:

Sipter Gézáne: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 76.*

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/v-78466/viranyi-sandor-kocsis-786BC/> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 10.)

105 éve hunyt el (1918):

Bezerédj Pál (Sopron, 1840. március 17. – Hidja, 1918. január 21.)

Földbirtokos, mezőgazdász, a magyar selyemhernyótenyésztés és selyemgyártás mentora, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tolnai selyemgyára 1898-ban épült, 1900-tól üzemelt, itt dolgozták fel az egész ország selyemgubóját fonallá. Tolna megyében hunyt el (Szedres-Hidjapuszta).

Forrás:

Sipter Gézáne: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 15.*

<http://www.mezogazdasagikonyvtar.hu/assets/tudostarlat/bezeredj-pal-1840-1918.pdf> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 10.)

Halász Sándor (Fischer Sándor) (Dunaföldvár, 1859. november 9. – Budapest, 1918. február 2.)

Újságíró, közgazdász.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Dunaföldváron született.

Forrás:

Sipter Gézáne: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 33.*

<http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/h/h07549.htm> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 10.)

Rézbányai János (Paks, 1831. január 16. – Pécs, 1918. április 8.)

Egyházi író.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Pakson született.

Forrás:

Sipter Gézáne: *Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 58.*

115 éve hunyt el (1908):

Szántó Mihály, német-keéri (Paks, 1847. március 28. – Pernitz, 1908. július 13.)

Jogász, a nemzetközi magánjog tudósa.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Pakson született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 65.

120 éve hunyt el (1903):

Szeredy József (Szekszárd, 1831. március 3. – Pécs, 1903. október 6.)

Egyházi író, kanonok.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 67.

Emmerth Antal (Tolna, 1835. április 17. – Debrecen, 1903. október 28.)

Zeneszerző, zeneművész, tanár.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tolnán született. Később ugyanott Glück volt a mestere, ezenkívül Augusz báró - az akkori idők mecénása - gyakran magával vitte szegzárdi kastélyába a fiatal virtuózt.

Forrás:

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Tolnavarmegye_1903/?pg=291&layout=s&query=Emmerth%20Antal%20 (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 9.)

[https://adt.arcanum.com/hu/view/Zeneilapok_Zenelap_1903/?query=SZO%3D\(Emmerth%20Antal%20tolna\)&pg=196&layout=s](https://adt.arcanum.com/hu/view/Zeneilapok_Zenelap_1903/?query=SZO%3D(Emmerth%20Antal%20tolna)&pg=196&layout=s) (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 9.)

125 éve hunyt el (1898):

Lőrinczi Ferenc (Laurencsics Ferenc) (Szekszárd, 1846 - Budapest, 1898. március 1.)

Orvos, író, lapszerkesztő.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 47.

130 éve hunyt el (1893):

Beszédes Kálmán (Dunaföldvár, 1839. augusztus 4. – Konstantinápoly, 1893. május 3.)

Festőművész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Dunaföldváron született.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 15.

135 éve hunyt el (1888):

Perczel Béla (Börzsönypuszta, 1819. június 15. – Budapest, 1888. március 25.)

Jogász, a Kúria elnöke, politikus, igazságügyi miniszter, Perczel Dezső belügyminiszter apja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tolna megyei születésű (Börzsönypuszta ma Bonyhád része). 1845-től a szekszárdi járás főszolgabírója, 1848-tól 1849-ig Tolna vármegye alispánja volt.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 55.

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/p-77238/perczel-bela-773FE/> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 2.)

<https://www.nevpont.hu/tanulmany/vorosmarty-mihaly-otthonai-ded08> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 31.)

140 éve hunyt el (1883):

Zsivora György (Sárszentlőrinc, 1804. augusztus 25. – Budapest, 1883. november 30.)

Kúriai tanácselnök, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Sárszentlőrincen született. Végrendeletében 100000 forintot hagyott a Magyar Tudományos Akadémiára, bőkezűen gondoskodott továbbá többek között Sárszentlőrinc és Bonyhád iskoláiról.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 79.

145 éve hunyt el (1878):

Augusz Antal (Szekszárd, 1807. február 10. – Szekszárd, 1878. szeptember 9.)

Földbirtokos, színházvezető, mecénás, a Szent István-rend vitéze.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született. Jelentős közéleti szerepet vállalt a megye reformkori életében. 1826-ban kinevezték Tolna vármegye aljegyzőjévé. Még nem volt 30 éves, amikor a megye főjegyzőjévé választották. 1843-1848 között Tolna megye alispánja. 1852-től 1859-ig a királyi helytartótanács alelnöke. Szekszárdi kastélyának gyakori vendége volt a magyar zenei élet kimagasló alakja, Liszt Ferenc. Szülővárosában hunyt el.

Forrás:

http://www.tolnamegye.hu/megyeinaplo/2007/megyeinaplo_2007_03_10.pdf (Letöltés dátuma: 2022. július 14.)

http://www.museum.hu/kiallitas/11940/Liszt_Ferenc_emlekkiallitas (Letöltés dátuma: 2022. július 14.)

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 9.

170 éve hunyt el (1853):

Noszlopy Gáspár (Vrácsik, 1820. augusztus 17. – Pest, 1853. március 3.)

Kormánybiztos, szabadságharcos.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Többek között Tolna vármegye kormánybiztosa volt.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 52.

<https://rubicon.hu/kalendarium/1820-augusztus-17-noszlopy-gaspar-szuletese> (Letöltés dátuma: 2022. június 28.)

https://mnl.gov.hu/mnl/sml/hirek/a_ketszaz_eve_szuletett_noszlopy_gasparra_emlekezunk (Letöltés dátuma: 2022. június 28.)

Garay János (Szekszárd, 1812. október 10. – Pest, 1853. november 5.)

Költő, lapszerkesztő, elbeszélő, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született. Apja kereskedő, árvaszéki teendőikkel megbízott szekszárdi polgár volt. Tanulmányait szülővárosában kezdte, itt járt elemi iskolába, majd Pécsen folytatta az ottani középiskolában. Az obsitos-t 1843-ban írta. Az elbeszélő költemény főhőse Hány János - aki valós személy volt, foglalkozását tekintve fazekasmester - közismert alakja Szekszárdnak. Gyermekkorában a költő jól ismerte az „obsitos”-t, és ezekből az emlékekből teremtette meg művének alakját. Az obsitos megírása után 1846-ban egy szekszárdi szüreten Garay álnéven bemutatta magát Hánynak, aki tudott a róla írt műről. Mesélt a költőnek a katonai életéről, azokról az eseményekről, amik kimaradtak a költeményből, melyeket Garay le is jegyzett, hogy egyszer majd folytassa az „obsitos” szívderítő történeteit.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 29.

<http://www.kincsestolnamegye.hu/garay-janos-iroi-munkassaga> (Letöltés dátuma: 2022. június 27.)

215 éve hunyt el (1808):

Jung József (Iglau, 1734 – Pest, 1808. augusztus 22.)

Építész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

A szekszárdi Vármegyeháza épületének átalakítása 1780-ban Hacker Józseffel közös munkájuk.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 38.

285 éve hunyt el (1738):

Hellebronth János (1672. március 13. – Gyöngyös, 1738. április 10.)

Kuruc kapitány, kismemes.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Főként a Dunántúlon harcolt, 1709-ben Simontornya kapitánya. Miután lőszere elfogyott, kénytelen volt a várat feladni Heister császári generálisnak.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 34.

310 éve hunyt el (1713):

Esterházy Pál (Kismarton, 1635. szeptember 7. – Kismarton, 1713. március 26.)

Nádor, költő, zeneszerző, műgyűjtő.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Ozora, Tamási és Dombóvár is a földbirtokai közé tartozott.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 24.

315 éve hunyt el (1708):

Bezerédj Imre (Vámoscsalád, 1679. december – Sárospatak, 1708. december 17.)

Kuruc brigadéros, birtokos nemes.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tolna vármegyei birtokos nemes volt. A kurucok oldalán harcolt és a dunántúli harcokban tette ismertté nevét.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 15.

https://kt.lib.pte.hu/cgi-bin/kt.cgi?konyvtar/kt04111201/6_0_2_pg_358.html (Letöltés dátuma: 2022. június 20.)
<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/b-74700/bezeredj-imre-74BCB/?list=evJmaWx0ZXJzJjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfNzQyOEQiXX0sICJxdWVyeSI6I CJiZXplclxIMDBlOWRqIGltcmUifQ> (Letöltés dátuma: 2022. június 23.)

475 éve hunyt el (1548):

Perényi Péter (1502 – 1548)

Koronaőr, erdélyi vajda.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

A mohácsi csata előtt elrabolta a bátai „Szent Vér” ereklyét.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 56.

480 éve hunyt el (1543):

Thurzó Elek (1490 – 1543. január 15.)

Helytartó, földbirtokos főúr.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Birtokai közé tartozott Ozora is.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 70.

495 éve hunyt el (1528):

Bodó Ferenc (? – 1528)

Földbirtokos.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1510-ben II. Ulászló Bodó Ferencnek Anyavár (Sártornya) tartozékaként adományozta Mede községet (a mai Medinát).

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 17.

515 éve hunyt el (1508):

Aragóniai Beatrix (Nápoly, 1457. november 14. – Nápoly, 1508. szeptember 12.)

Magyar királyné, I. Mátyás magyar király második felesége.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1488-tól Mátyás király átengedte Beatrix királynénak a simontornyai vár tulajdonjogát.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 13.

540 éve hunyt el (1483):

Szilágyi Erzsébet (1405 és 1410 között? – 1483. július 10. után)

Hunyadi János hadvezér és kormányzó felesége, Hunyadi László és I. Mátyás magyar király édesanyja.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Családjával gyakran felkereste Bátát, gazdagon megajándékozta az apátságot templomi felszerelésekkel, egyházi ruhákkal és más tárgyakkal.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 67.

<https://mult-kor.hu/szerelmes-knyvevel-azt-is-telesirta-milyen-anya-volt-szilagyi-erzsebet-20200503> (Letöltés dátuma: 2022. 05. 27.)

670 éve hunyt el (1353):

Lackfi István, kerekegyházi (1305 körül? – 1353)

Hadvezér, főlovászmester, majd Újvár, Berencs és Bolondóc várnagya soproni, vasi, nyitrai ispán, tárnokmester, erdélyi vajda, majd horvát és szlavón bán.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Érdemeiért hatalmas birtokadományban részesült a Dunántúlon, birtokai közé tartozott Simontornya.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 45.

960 éve hunyt el (1063):

I. Béla (1016 körül – Dévény közelében, 1063. szeptember 11.)

Magyar király, 1061-től 1063-ig.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Gyakori tartózkodási helyén Szekszárdon, a kereszténység támogatására, 1061-ben bencés apátságot alapított. A hagyomány azt tartja, hogy I. Bélát 1063-ban itt temették el, azonban a királyi sírt ezidáig nem találták meg.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 13.

<https://rubicon.hu/kalendarium/1063-szeptember-11-i-bela-magyar-kiraly-halala> (Letöltés dátuma: 2022. 06. 21.)

<https://szekszard.varosom.hu/latnivalok/vallasi-epuletek/Bencses-apatsag-romjai-1.html> (Letöltés dátuma: 2022. 01. 24.)

985 éve hunyt el (1038):

I. (Szent) István (Esztergom, 967 és 977 között? – 1038. augusztus 15.)

Az első magyar király, 1000-tól 1038-ig uralkodott.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Tolnán várispánságot létesített, törvényeket is alkotott ott. Tolna vára századokon át királyi vagy királynéi várként szerepelt.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 37.

<https://rubicon.hu/kalendarium/1038-augusztus-15-szent-istvan-kiraly-halala> (Letöltés dátuma: 2022. 01. 27.)

KÉT ÉVFORDULÓS SZEMÉLYEK:

95 éve született (1928) és 25 éve hunyt el (1998):

Ordas Iván (Budapest, 1928. június 5. – Szekszárd, 1998. március 28.)

Író, újságíró.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1979-ben a Tolna Megyei Népujságnál újságíró, illetve szabadfoglalkozású újságíró. 1984-ben főmunkatársként vonult nyugdíjba. Az anyanyelvi kultúra ápolásáért 1979-ben Tolna Megyei Tanácsától Babits-emlékplakettet kapott. Szekszárdon hunyt el.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 126.

100 éve született (1923) és 30 éve hunyt el (1993):

Vendel-Mohay Lajosné (Szekszárd, 1923. február 14. – Szekszárd, 1993. január 23.)

Muzeológus, irodalomtörténész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Az „öreg” Kelemen-házban született Szekszárdon, annak az épületnek emeletén, melynek földszinti szobájában Babits Mihály látta meg a napvilágot. Itt töltötte gyermekkorát. A Garay János Reálgimnáziumban (Garay János Gimnázium) érettségizett. 1964-től a Béri Balogh Ádám Múzeum (Wosinsky Mór Megyei Múzeum) tárlatvezetője, majd művészeti előadó. 1965-ben megbízást kapott Babits Mihály szekszárdi emlékeinek gyűjtésére, felkutatására. Fáradhatatlan, lelkes munkája eredményeként 1967-ben nyílik meg a Babits Mihály emlékház földszinti, 1983-ban emeleti része. Több publikációja, könyve is megjelent. Munkája elismeréseként számos kitüntetést kapott. Szülővárosában hunyt el.

Forrás:

Marton Zsuzsa, Vadas Ferenc: Alkotások és pályaképvázlatok. Egy Tolna megyei tudományos és művészeti lexikonhoz. Szekszárd. Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1990. p. 208-209.

115 éve született (1908) és 65 éve hunyt el (1958):

Hegedűs Lajos (Budapest, 1908. március 1. – Budapest, 1958. július 23.)

Nyelvész, tanár.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

A hanglemezes nyelvjárásgyűjtés hazai úttörője volt, Tolna megyében is végzett gyűjtést.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 34.

120 éve született (1903) és 30 éve hunyt el (1993):

Esze Tamás (Szekszárd, 1903. szeptember 30. – Budapest, 1993. július 14.)

Történész, irodalomtörténész, teológus.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Szekszárdon született. A népiskola elvégzése után Pápán tanult, de 1917-18-ban a gimnázium 5. osztályát szülővárosában végezte. 1988-ban életpályájának legfontosabb tárgyi és szellemi értékeit Szekszárdnak adományozta. A város díszpolgárává választották.

Forrás:

<https://szekszard.hu/hu/bor-turizmus-szabadido/szekszardi-arckepcsarnok/esze-tam%C3%A1s> (Letöltés dátuma: 2022. augusztus 31.)

125 éve született (1898) és 55 éve hunyt el (1968):

Senye Sándor (Máriaradna, 1898. március 13. - Budapest, 1968. február 22.)

Politikus, tartalékos tiszt.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Aktívan részt vett Tolna megye politikai életében, majd 1944-től Szekszárd város polgármestere, 1945-ben pedig a megye alispánja lett.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 62.

140 éve született (1883) és 60 éve hunyt el (1963):

Kismarty Lechner Loránd (Vác, 1883. július 6. - Budapest, 1963. június 6.)

Építész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Főbb művei közé tartozik a sárközi motívumokkal díszített, famennyezetes bátai templom.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 40.

160 éve született (1863) és 85 éve hunyt el (1938):

Tanárky Árpád (Nagykőrös, 1863 – Budapest?, 1938)

Orvos.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1892-től 1926-ig a szekszárdi Ferenc közkórház igazgatója, egészségügyi főtanácsos. Amikor a szekszárdi kórház vezető orvosi állását elvállalta, a kórház a legkezdetlegesebb állapotban volt. Munkásságának eredménye a kórház modernizálása, kifejlesztése. 1895-ben építtette meg a sebészeti, nőgyógyászati és belgyógyászati osztályt és konyhával, mosókonyhával is elláttatta a kórházat, továbbá bevezetett a villanyvilágítást, sterilizációs berendezéseket létesített, röntgent, laboratóriumot állíttatott fel. A 1897-1920-ig a bábaképző intézet vezetését is ellátta.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 69.

https://mnl.gov.hu/mnl/tml/dr_tanarky_arpad (Letöltés dátuma: 2022. július 4.)

Nagy Edit: A Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Levéltárának repertórium címen 2002-ben megjelent, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma támogatásával készült kötet anyagának tovább szerkesztett, folyamatosan frissített-bővített változata.

<https://web.archive.org/web/20160415072546/http://www.radayleveltar.hu/Fondj.rtf> (Letöltés dátuma: 2022. július 4.)

160 éve született (1863) és 120 éve hunyt el (1903):

Szárnovszky Ferenc (Pest, 1863. december 23. – Budapest, 1903. április 29.)

Szobrász, éremművész.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Az 1898-ban felavatott szekszárdi Garay János szobor Köllő Miklós szobrásszal közös alkotása.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 65.

170 éve született (1853) és 90 éve hunyt el (1933):

Rátkay László (Gönyű, 1853. október 11. – Dunaföldvár, 1933. október 2.)

Író, ügyvéd, politikus, költő.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1877-től Dunaföldváron ügyvédi gyakorlatot folytatott, 1896-tól országgyűlési képviselő.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 58.

175 éve született (1848) és 105 éve hunyt el (1918):

Dombóvári Géza (Schulhof Géza) (Dombóvár, 1848. március 11. – Budapest, 1918. június 1.)

Ügyvéd, szociológus, jogi író.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Dombóváron született.

Forrás:

<http://mek.oszk.hu/00300/00355/html/index.html> (Letöltés dátuma: 2022. június 23.)

175 éve született (1848) és 110 éve hunyt el (1913):

Perczel Dezső (Szekszárd, 1848. január 18. – Bonyhád, 1913. május 20.)

Politikus, belügyminiszter.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

1877-től Tolna vármegyei alispán, majd országgyűlési képviselő.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 55.

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/p-77238/perczel-dezso-773FF/?list=eyJmaWx0ZXJzJjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfNzQyOEQiXX0sICJxdWVyeSI6IiCJwZXJjemVsiGRlenNcdTAxNTEifQ> (Letöltés dátuma: 2022. június 23.)

200 éve született (1823) és 155 éve hunyt el (1868):

Vas Gereben (Radankovics, Radákovics József) (Fürgéd, 1823. április 7. – Bécs, 1868. január 26.)

Író, lapszerkesztő, ügyvéd.

Amiért Tolna megyéhez köthető:

Deák Ferenc az ő segítségével menekült Tolna megyébe a császáriak elől. Ezenkívül számos írásának cselekménye Tolna megyében játszódik.

Forrás:

Sipter Gézáné: Korok és emberek: Tolna megyeiek életrajzgyűjteménye. Szekszárd. Tolna megyei Tanács VB Könyvtára, 1973. p. 74.

Készítette:

Halmosi Berta

Tolna Megyei Illyés Gyula Könyvtár

Helytörténet, Nyelvstúdió